

(HER)INTRODUCTIE VAN FINANCIËLE ZEKERHEIDSTELLING VOOR AFVALBEDRIJVEN IN DE OMGEVINGSWET

ONDER DE OMGEVINGSWET, DIE OP 1 JANUARI 2024 IN WERKING TREEDT, KAN HET BEVOEGD GEZAG VERLANGEN DAT BEPAALDE VERGUNNINGPLICHTIGE AFVAL- EN RECYCLINGBEDRIJVEN FINANCIËLE ZEKERHEID STELLEN. HET DOEL VAN FINANCIËLE ZEKERHEIDSTELLING IS TE BORGEN DAT DE FINANCIËLE RISICO'S VOOR DE MAATSCHAPPIJ WORDEN AFGEDEKT, WANNEER HET BEDRIJF NIET MEER AAN DE VERPLICHTINGEN UIT DE VERGUNNING KAN VOLDOEN OF DE SCHADE DIE VOORTKOMT UIT DE ACTIVITEITEN NIET MEER KAN HERSTELLEN. IN DIT ARTIKEL STA IK STIL BIJ DE BELANGRIJKSTE ELEMENTEN VAN HET STELLEN VAN FINANCIËLE ZEKERHEID.

Financiële zekerheidstelling kan worden opgelegd voor het nakomen van op grond van de omgevingsvergunning geldende verplichtingen. Deze zekerheidstelling kan door het bevoegd gezag worden opgelegd om te verzekeren dat vergunningvoorschriften worden nageleefd of dat na een faillissement kosten worden gedekt. Met de financiële zekerheidstelling wordt dan geborgd dat er voldoende financiële middelen zijn om de betreffende vergunningvoorschriften na te komen of eventuele aansprakelijkheid af te dekken. Met een financiële zekerheidstelling kan bijvoorbeeld worden voorkomen dat de kosten voor het opruimen van de schade aan de fysieke leefomgeving naar aanleiding van een incident of na een faillissement op de samenleving drukken in plaats van op de vergunninghouder. Dit geeft invulling aan het beginsel 'de vervuiler betaalt'. Van 2003 tot en met 2009 bestond de bevoegdheid al op grond van het Besluit financiële zekerheid milieu-beheer voor een grote groep bedrijven.

FINANCIËLE ZEKERHEIDSTELLING: VERPLICHT OF FACULTATIEF?

De mogelijkheid voor het bevoegd gezag om bedrijven financiële zekerheid te laten stellen heeft op de eerste plaats betrekking op wat de wetgever 'majeure risicobedrijven' noemt. Het gaat dan met name om de chemische industrie en andere Seveso-

bedrijven. Uiteindelijk zijn ook bepaalde vergunningplichtige afval- en recyclingbedrijven aan het lijstje toegevoegd.

In een aantal gevallen geldt voor het bevoegd gezag een verplichting om bepalingen over het stellen van financiële zekerheid aan de vergunning te verbinden. Het gaat dan om de activiteiten: het storten van baggerspecie op land, het storten of verzamelen van winningsafvalstoffen en de opslag van vloeibare brandstof of afgewerkte olie in een ondergrondse opslagtank (voor zover het onderdeel is van een vergunningplichtige activiteit). Voor andere vergunningplichtige afval- en recyclingbedrijven die onder de scope van het stellen van financiële zekerheid vallen, kan het bevoegd gezag de verplichting aan de vergunning verbinden, maar is het daartoe niet verplicht.

PROPORTIONEEL

De wetgever geeft aan dat de regeling zo is vormgegeven, dat de gevolgen voor de bedrijven zo klein mogelijk zijn, de inzet van het instrument proportioneel is en er een positief effect uitgaat van het instrument. Hiervoor zagen we al dat het opleggen ervan in de meeste gevallen een bevoegdheid en geen verplichting betreft. Het is aan het bevoegd gezag om te beoordelen of een dergelijk vergunningvoorschrift wenselijk is. Deze afwegingsruimte is beperkt ingevuld, zodat de initiatiefnemer en het bevoegd gezag

met elkaar in gesprek kunnen gaan over de invulling van een eventueel vergunningvoorschrift over financiële zekerheidstelling. Zo kan worden gezien of de initiatiefnemer al maatregelen heeft genomen of kan nemen in de bedrijfsvoering, waarmee schade aan de fysieke leefomgeving wordt voorkomen of beperkt.

CRITERIA BIJ VASTSTELLEN EN OPHEFFEN

Het bevoegd gezag moet zoals opgemerkt per geval een afweging maken of het in de omgevingsvergunning een voorschrift over financiële zekerheid opneemt. Daarbij moet het rekening houden met:

- de financiële draagkracht van degene die de activiteit verricht;
- de aanwezigheid en de aard van de stoffen die nadelige gevolgen voor de fysieke leefomgeving kunnen veroorzaken;
- de maximaal verwachte schade die kan voortvloeien uit door de activiteit veroorzaakte nadelige gevolgen voor de fysieke leefomgeving;
- de technische en bedrijfsorganisatorische veiligheidsmaatregelen die het bedrijf al heeft genomen ter voorkoming en beperking van schade;
- de verhouding tussen het risico op schade van een bepaalde omvang en de daarmee gemoeide kosten van het stellen van financiële zekerheid;
- de naleving van de aan de omgevingsvergunning verbonden voorschriften.

Deze criteria zijn ook van belang voor de vraag of een eenmaal aan de omgevingsvergunning verbonden voorschrift kan worden opgeheven.

FINANCIËLE ZEKERHEID BIJ BESTAANDE VERGUNNINGEN

Het bevoegd gezag kan vanaf 1 januari 2024 ook aan bestaande omgevingsvergunningen voor afvalverwerkende bedrijven voorschriften over financiële zekerheid verbinden. Het bevoegd gezag kan per geval en op elk moment beoordelen of aanpassing van de vergunning nodig is met het oog op financiële zekerheidstelling. Er is geen overgangsrecht.

VORMEN VAN FINANCIËLE ZEKERHEID

Bij het vaststellen van de vorm van de financiële zekerheid moet het bevoegd gezag in beginsel rekening houden met de voorkeur van degene die de activiteit verricht voor een specifieke vorm van financiële zekerheid. Als degene die de activiteit verricht bijvoorbeeld een voorkeur heeft voor een deelname

in een fonds in plaats van een hypotheek, dan kan het bevoegd gezag alleen gemotiveerd afwijken van die voorkeur. Het is aan het bevoegd gezag om te beoordelen of de vorm waarvoor de voorkeur is gesteld voldoende zekerheid biedt. Of er sprake is van voldoende zekerheid is onder meer afhankelijk van de vraag of bij een eventueel faillissement de gestelde financiële zekerheid onder het faillissement valt.

Vormen van financiële zekerheidstelling zijn:

- Borgtocht of bankgarantie;
- Hypotheek- of pandrecht;
- Verzekering;
- Gemeenschappelijk fonds;
- Overeenkomst met waarborgmaatschappij.

De wet bepaalt dat het voorschrift waarin de financiële zekerheid wordt gesteld het bedrag moet aangeven waarvoor financiële zekerheid is gesteld. Dit bedrag is gemaximeerd. Het bedrag mag niet meer zijn dan de redelijkerwijs te verwachten kosten die noodzakelijk zijn voor het afdekken van de aansprakelijkheid van de veroorzaker van de schade voor de fysieke leefomgeving, die is ontstaan als gevolg van de activiteit of voor het nakomen van voorschriften die aan de omgevingsvergunning worden verbonden. De duur van de financiële zekerheidstelling kan worden gekoppeld aan het moment dat het vergunningvoorschrift dat verplicht tot financiële zekerheid, is komen te vervallen. Dit kan betekenen dat in het vergunningvoorschrift is bepaald dat de financiële zekerheidstelling voor een bepaalde periode doorloopt na het beëindigen van de vergunde activiteit.

De praktijk zal moeten leren of, en zo ja, in welke gevallen het bevoegd gezag gebruik zal maken van zijn bevoegdheid tot het stellen van financiële zekerheid bij vergunningplichtige afval- en recyclingbedrijven. ■

Wilbert van Eijk is als advocaat-partner werkzaam bij Van Iersel Luchtman Advocaten op de vestiging 's-Hertogenbosch. Hij is gespecialiseerd in het omgevingsrecht en het Arbo- en Milieustrafrecht. Daarnaast is Wilbert voorzitter van het brancheteam Afval & Recycling.

**Wilbert is te bereiken via:
w.eijk@vil.nl of 088 - 9080827.**

